

Mottagare
Socialnämnden

Uppdrag från RF. Identifiera vilka utvecklingsbehov som krävs i syfte att minska konsekvenserna av barnfattigdom

Förslag till beslut

- Socialnämnden godkänner återrapporteringen och sänder förvaltningens tjänsteskrivelse till regionfullmäktige som sitt svar på uppdraget

---

Sammanfattning

Ärendet avser en återrapportering till regionfullmäktige på det uppdrag som gavs 2026-02-16, RF § 10. Regionfullmäktige gav då samtliga nämnder i uppdrag att under 2026 identifiera vilka utvecklingsbehov som krävs i syfte att minska konsekvenserna av barnfattigdom, inom verksamhetens ansvarsområden.

Som en del av uppdraget har socialförvaltningen genomfört en intern kartläggning inom individ- och familjeomsorgen, myndighetsavdelningen och omsorgen om personer med funktionsnedsättning. Kartläggningen har fokuserat på hur verksamheterna idag arbetar för att motverka konsekvenserna av ekonomisk utsatthet för barn och familjer samt vilka utvecklingsbehov som finns.

Underlaget visar att ekonomisk utsatthet påverkar barns möjligheter till delaktighet, fritid, hälsa och jämlika uppväxtvillkor. Samtidigt framkommer att socialförvaltningen redan idag genomför flera viktiga stödinsatser, men att arbetet kan stärkas genom ökad samverkan, tydligare barnperspektiv, förbättrad tillgänglighet till stöd och information samt mer samordnade arbetssätt. Kartläggningen utgör ett underlag för fortsatt utvecklingsarbete inom området.

Ärendebeskrivning

Socialnämnden har enligt socialtjänstlagen ett ansvar att verka för goda och jämlika levnadsvillkor och särskilt uppmärksamma barns behov.

Ekonomisk utsatthet bland barnfamiljer kan bero på flera faktorer såsom arbetslöshet, låg inkomst, ohälsa eller nyetablering i Sverige. Konsekvenserna kan vara begränsad tillgång till fritidsaktiviteter, sämre boendeförhållanden och ökad risk för social exkludering.

Barnfattigdom är ett tvärsektoriellt samhällsproblem. Barn som växer upp i ekonomiskt utsatta hushåll löper ökad risk för sämre skolresultat, psykisk och fysisk ohälsa, begränsat deltagande i fritidsaktiviteter och svagare etablering på arbetsmarknaden.

Av arbetet framgår att en viktig, och enkel åtgärd, är att säkerställa att ekonomiska frågor lyfts i ärenden och möten med enskilda. Det kan innebära att handläggare i större utsträckning än i dag lyfter frågan och utforskar hur ekonomiska aspekter påverkar barnets situation och de verkliga levnadsvillkoren. Det kan även innebära att överväga olika former av möten/samtal så att den enskilde inte alltid behöver resa in till ett möte i Visby. Man kan i större utsträckning överväga digitala möten eller att handläggaren genomför hembesök. Att ta fram gemensamma arbetssätt kan sannolikt minska olika enheters behov av att slussa frågan vidare och att våga prata ekonomi med klienter. Genom att nyttja den befintliga strukturen med barnombud kan ytterligare kunskapshöjande insatser genomföras gällande barnfattigdom.

Flertalet enheter lyfter även behovet av, och möjligheten, att arbeta konkret med den ekonomiska situationen genom att erbjuda information och/eller utbildning kring enklare former av budgetstöd och hur man kan planera sina inköp. Att handleda familjehem i att även stötta ungdomarna in i vuxenlivet gällande ekonomi är en viktig pusselbit som lyfts fram. För att kunna ge ungdomar möjlighet att bryta ärvda mönster gällande ekonomi lyfts behov av att ge ungdomar mer information om ekonomi, budget och skulder. En bok med lärarhandledning, som heter "Dina 20 miljoner" kommer att beställas in till de ungdomar som är placerade för att arbeta med detta område.

Av workshops framgår att det finns en stor kunskap om stöd, aktiviteter och resurser som finns att tillgå utan kostnad. Kunskapen är dock inte samlad på en gemensam sida eller lista vilket innebär att olika enheter har kunskap utifrån sitt område eller sin individuella kunskap om exempelvis fritidsaktiviteter. Förslag har därför framkommit att samla och tydliggöra den informationen på ett lättillgängligt sätt för både medarbetare och klienter.

Det har även framkommit ett behov av att förtydliga samverkan mellan olika enheter inom Individ- och familjeomsorgen (IFO) samt att ytterligare stärka samarbetet med budget- och skuldrådgivningen. Vidare lyfts det fram behov av att ta vara på civilsamhällets utbud och kompetens som ett komplement till verksamheten.

Myndighetsavdelningen, avdelningen Omsorg om personer med funktionsnedsättning (OoF) och individ- och familjeomsorgen (IFO) ser att arbetet med att införa Familjeorienterat boendestöd (FOBS) är ett perspektiv för att dels upptäcka ekonomisk utsatthet/fattigdom, dels för att minska påverkan för barnen genom att ge stöd till föräldrarna. Myndighetsavdelningen har identifierat ett behov av att fortsatt arbeta med barnfattigdom som ett

utvecklingsområde och de planerar för att nyttja befintlig struktur för barnombud och barnombuden ska få ett uppdrag i denna fråga.

Bedömning

Den genomförda kartläggningen visar att barnfattigdom och ekonomisk utsatthet påverkar barns levnadsvillkor på Gotland i flera avseenden, bland annat genom begränsade möjligheter till fritidsaktiviteter, social delaktighet och jämlika uppväxtvillkor. Underlaget visar samtidigt att socialförvaltningen redan idag bedriver ett omfattande arbete för att stödja barn och familjer i ekonomisk utsatthet, både genom direkta ekonomiska insatser och genom stödjande och förebyggande arbete inom flera verksamheter.

Kartläggningen tydliggör dock att arbetet behöver utvecklas ytterligare för att skapa ett mer samlat, systematiskt och långsiktigt arbetssätt. Särskilt framträder behovet av att i högre grad synliggöra ekonomiska aspekter i mötet med familjer, stärka barnperspektivet i alla verksamheter samt utveckla samverkan både internt och med andra aktörer såsom civilsamhället. Även geografiska skillnader och kostnader kopplade till transporter och avgifter påverkar barns möjligheter att ta del av stöd och aktiviteter, särskilt för familjer på landsbygden och familjer med barn som har funktionsnedsättning.

Förvaltningens bedömning är att barnfattigdom är ett komplext samhällsproblem som inte kan lösas av socialnämnden ensam, men där socialförvaltningen har en viktig roll i att minska konsekvenserna av fattigdom, men inte fullt ut kompensera för ojämlika ekonomiska villkor.

De utvecklingsområden och förslag som identifierats i kartläggningen bedöms kunna stärka förvaltningens arbete och bidra till mer jämlika uppväxtvillkor för barn på Gotland. Arbetet behöver bedrivas långsiktigt och i nära samverkan med övriga nämnder, regionstyrelsen och civilsamhället.

Beslutsunderlag

Tjänsteskrivelse socialförvaltningen, Uppdrag RF Identifiera vilka utvecklingsbehov som krävs i syfte att minska konsekvenserna av barnfattigdom, daterad 2026-05-07
RF § 10, 2026-02-16

Socialförvaltningen

Marica Gardell
Socialdirektör

Skickas till

Regionfullmäktige, via registrator-rs (ange ärende RS 2024/2217)
Öystein Berge, kvalitetschef
Eva Lindvall, utvecklingsledare
Hanna Ogestad, avdelningschef individ- och familjeomsorgen